

มูลค่าการใช้ประโยชน์ทางตรงเพื่อการบริโภคผักพื้นบ้าน

Consumptive Use Value of Indigenous Plants

วารารณ์ นันทะเสน เก นันทะเสน
Waraporn Nunthasen, Ke Nunthasen

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
Faculty of Economics, Maejo University
มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ต.หนองหาร อ. สันทราย จ.เชียงใหม่ 50290
Maejo University, Nonghan, Sansai, Chiang Mai 50290 Thailand
E-mail: ke_nunt@hotmail.com

Received: May 7,2018; Revised: June 26,2018; Accepted: July 17,2018

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินมูลค่าการใช้ประโยชน์ทางตรงจากการบริโภคผักพื้นบ้านในชุมชนแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยคำนวณจาก Value of the Gross Village Product (GVP) ผลการศึกษา พบว่า มูลค่ารวมของผักพื้นบ้านที่พบในพื้นที่ชุมชนตำบลแม่แฝก ในปี พ.ศ. 2559 มีมูลค่ากว่า 15 ล้านบาท โดยแบ่งเป็นผักที่บริโภคราก/หัว มูลค่า 2.971 ล้านบาท ผักที่บริโภคใบ/ยอดอ่อน/ก้าน/ลำต้น มูลค่า 3.333 ล้านบาท ผักที่บริโภคดอก มูลค่า 2.421 ล้านบาท และผักที่บริโภคผล มูลค่า 8.556 ล้านบาท โดยสามารถลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้ถึง 4,376.400 บาท ดังนั้นหากมีการส่งเสริมให้บริโภคผักพื้นบ้านในชุมชนมากขึ้น จะสามารถลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน อีกทั้งช่วยลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมด้วยผักพื้นบ้านไม่ใช้สารเคมี

คำสำคัญ: ผักพื้นบ้าน มูลค่าการใช้ประโยชน์ทางตรง การบริโภค

Abstracts

This paper investigates on evaluating the consumptive use value of indigenous plants of Maefak sub-district, San Sai district, Chiang Mai province. Value of the Gross Village Product (GVP) is applied. The empirical results of consumptive direct use value in 2015 present that the total value equals approximately 15 Million Baht including 2.971 Million Baht of roots/tubers plants consumption, 3.333 Million Baht of leaves/shoots/stalks/stems plants consumption, 2.421 thousand Baht of flowers plants consumption, and 8.556 Million Baht of fruits consumption. Therefore, to consume indigenous plants help reducing the household expenses equals 4,376.400 Baht per year. Promoting indigenous plants consumption is not only reducing the household spending but also solving the environmental problems according to no chemicals use in indigenous plants.

Keywords: indigenous plants, direct use value, consumption

Paper Type: Research

1. บทนำ

ความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) เป็นประเด็นปัญหาด้านความมั่นคงรูปแบบหนึ่ง ที่หลายประเทศทั่วโลกกำลังเผชิญ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนานั้น กำลังประสบกับปัญหานี้ในระดับที่ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ซึ่งแนวคิดด้านความมั่นคงทางอาหารมีการพัฒนาเป็นลำดับ และมีความเกี่ยวเนื่องในหลายมิติ โดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ได้

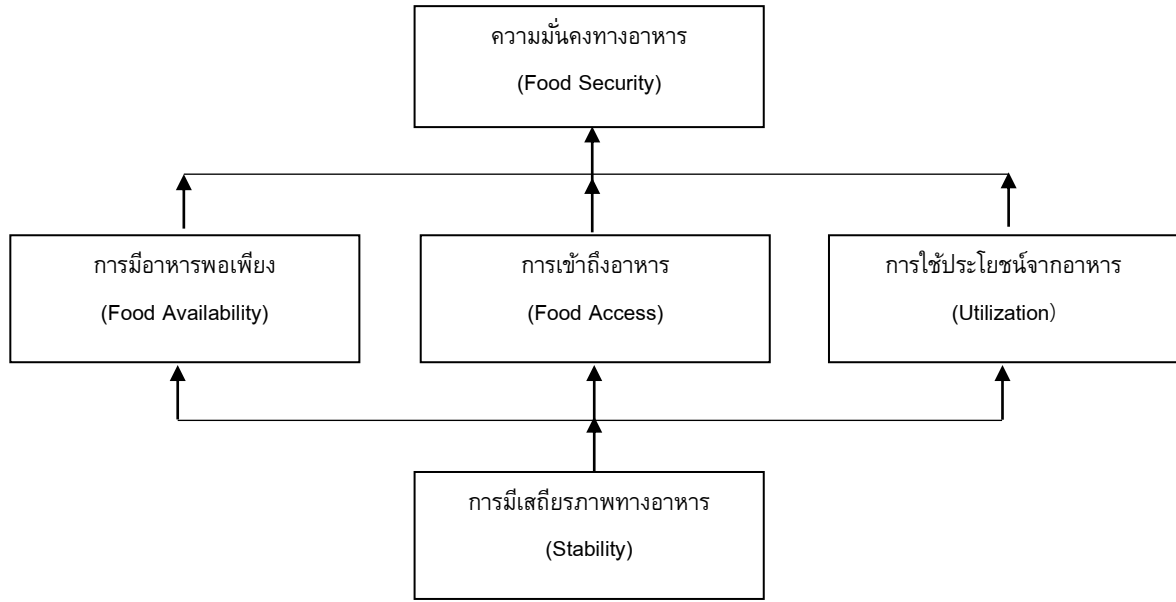
นิยามความมั่นคงทางอาหารออกเป็น 4 มิติ ประกอบด้วย การมีอาหารพอเพียง (Availability) การเข้าถึงอาหาร (Access) การใช้ประโยชน์จากอาหาร (Utilization) และ การมีเสถียรภาพทางอาหาร (Stability) (Prasertsak, n.d., p.2)

การมีอาหารพอเพียง (Availability) อาจได้มาจากการผลิตภายในประเทศหรือการนำเข้า รวมถึงความช่วยเหลือด้านอาหาร เมื่อกล่าวถึงการเข้าถึงอาหาร (Access) หมายถึงการได้มาซึ่งอาหารที่

เหมาะสมและมีโภชนาการ ภายใต้บริบททางกฎหมาย การเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของชุมชนที่บุคคลอาศัยอยู่ (การเข้าถึงทรัพยากร

การมีอาหารที่เพียงพอ น้ำสะอาดและการรักษาสุขอนามัย ที่เข้าถึง ภาวะความเป็นอยู่ที่ดีทางโภชนาการและการมีเสถียรภาพทาง

ส่วนรวมของชุมชน) ส่วนการใช้ประโยชน์จากอาหาร (Utilization) คือ

ภาพที่ 1 ความมั่นคงทางอาหาร (Food Security)

ที่มา: ปรับมาจาก FAO, 2006. อ้างใน (Prasertsak, n.d., p.2)

อาหาร (Stability) คือการที่ประชาชน คราวเรือนและบุคคล จะต้องเข้าถึงอาหารที่เพียงพอตลอดเวลา ไม่เสี่ยงต่อการไม่สามารถเข้าถึงอาหารอันเป็นผลมาจากวิกฤตที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหัน เช่น วิกฤตทางเศรษฐกิจหรือสภาพภูมิอากาศ เช่น ภาวะความไม่มั่นคงทางอาหารตามฤดูกาล ดังภาพที่ 1 เมื่อกล่าวถึงแหล่งอาหารที่ชุมชนสามารถเข้าถึงได้นั้น ผักพื้นบ้านเป็นอาหารประจำถิ่นที่หาบริโภคง่าย ราคาถูก มีคุณค่าทางโภชนาการ อีกทั้งปลอดภัยจากสารพิษ จึงเป็นที่นิยมบริโภค โดยในแต่ละท้องถิ่นมีชนิดของผักพื้นบ้านที่แตกต่างกันตามสภาพพื้นที่และระบบนิเวศในชุมชน หากพิจารณาตามสิ่งแวดล้อม การบริโภคผักพื้นบ้านมีทั้งเกิดเองตามธรรมชาติและปลูกโดยคนในชุมชนเป็นการช่วยลดการบริโภคผักทั่วไปที่ปนเปื้อนสารเคมี ผักพื้นบ้านในท้องถิ่นจึงเป็นหนึ่งในความมั่นคงทางอาหารของครัวเรือนและชุมชน สามารถปลูกไว้เพื่อรับประทานในครัวเรือนหรือหาได้จากในท้องถิ่นโดยไม่ต้องใช้เงินซื้อเป็นการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน แต่ทว่าผักพื้นบ้านเหล่านี้เกิดขึ้นจากความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศและทรัพยากรในชุมชน การประเมินมูลค่าการใช้ประโยชน์ทางตรงเพื่อการบริโภคให้ออกมาในรูปแบบเงินในชุมชนนั้น จึงเป็นเสมือนการประเมินมูลค่าของทรัพยากรในชุมชนซึ่งมีความจำเป็นยิ่ง ทั้งนี้การใช้ประโยชน์จากอาหาร (Utilization) ยังเป็นหนึ่งในสี่มิติ ของความมั่นคงทางอาหาร (Food Security)พื้นที่

เทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ที่ไม่ไกลจากตัวเมืองเชียงใหม่มากนัก มีลักษณะเป็นพื้นที่เกษตรครึ่งเมืองและเป็นพื้นที่ที่มีระบบน้ำที่สมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตร

แต่เมื่อสภาพชุมชนปรับเปลี่ยนทำให้มีการทำการเกษตรลดลง เปลี่ยนเป็นการซื้อเพื่อบริโภคมากยิ่งขึ้น เป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายในครัวเรือน หากทำการศึกษาดังกล่าวการใช้ประโยชน์ทางตรงเพื่อการบริโภคผักพื้นบ้าน นอกเหนือจากการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนแล้วนั้น ยังเป็นการกระตุ้นให้ชุมชนให้ความสำคัญต่อสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นแหล่งอาหารของชุมชน

2. วัตถุประสงค์

งานวิจัยนี้ต้องการประเมินมูลค่าการใช้ประโยชน์ทางตรงเพื่อการบริโภคผักพื้นบ้านในชุมชน

3. แนวคิดทฤษฎี

3.1 การประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อม (Environmental Evaluation Concept)

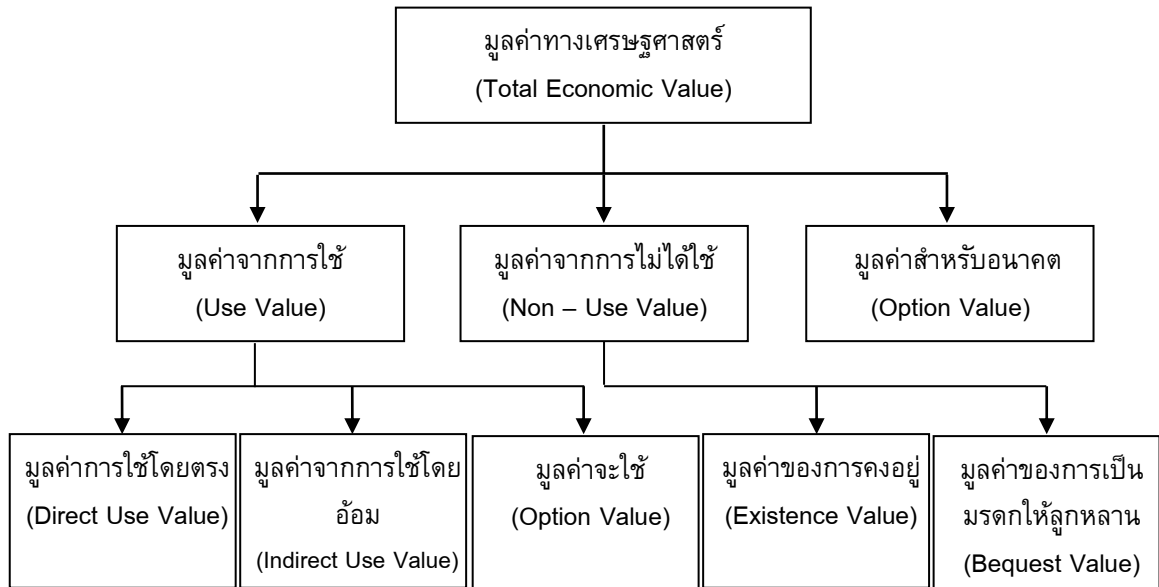
การประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อมจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการกำหนดมูลค่าตลาดของสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นตัว

บ่งชี้ถึงต้นทุนจากการใช้ประโยชน์ ซึ่งเป็นการคำนวณตัวเลขเพื่อมาทดแทนราคาหรือมูลค่าที่ตลาดไม่สามารถทำได้ สิ่งแวดล้อมได้ให้ประโยชน์ต่อสังคมในหลากหลายรูปแบบ ในการประเมินมูลค่าของสิ่งแวดล้อม จึงต้องระบุถึงประเภทของมูลค่าที่ต้องการประเมิน (Bejanonda ,2010, p.200) ดังภาพที่

2

ภาพที่ 2 มูลค่าโดยรวมของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในทางเศรษฐศาสตร์
ที่มา: Bejanonda (2010, p.200)

1. มูลค่าที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ (Use Value)

หมายถึง การที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมต่อบุคคล ซึ่งประกอบด้วย

1.1 มูลค่าที่เกิดจากการใช้โดยตรง (Direct Use Value) คือ มูลค่าที่เกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมโดยตรง เช่น การเข้าชมอุทยานแห่งชาติ การนำน้ำมาใช้ในการเกษตร ผลกระทบของคุณภาพอากาศต่อสุขภาพ ผลกระทบของระดับกลิ่นและเสียงต่อที่อยู่อาศัย หรือเสียงต่อสุขภาพจากการทิ้งสารเคมีที่ไม่ถูกวิธีหรือถูกสุลลัลักษณะ เป็นต้น มูลค่าจากการใช้โดยตรง อาจแบ่งออกเป็น มูลค่าจากการใช้เพื่อการบริโภค (Consumptive Use) ซึ่งมีผลกระทบต่อปริมาณและคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การล่าสัตว์ การบริโภคพืชพรรณต่าง ๆ หรือการบริโภคน้ำ เป็นต้น และมูลค่าจากการใช้ที่ไม่ใช่เพื่อการบริโภค (Non-consumptive Use) ซึ่งไม่กระทบต่อปริมาณและคุณภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การดูนก การว่ายน้ำ เป็นต้น

1.2 มูลค่าที่เกิดจากการใช้ประโยชน์โดยอ้อม (Indirect Use Value) คือ มูลค่าที่ทำหน้าที่เป็นปัจจัยการผลิตอย่างหนึ่งและให้ประโยชน์ต่อบุคคลโดยผ่านกระบวนการผลิต เช่น คุณภาพน้ำที่ดีช่วยลดต้นทุนการผลิตน้ำประปา เป็นต้น

1.3 มูลค่าเผื่อจะใช้ (Option Value) คือ มูลค่าที่สะท้อนความพอใจของบุคคลที่มีต่อทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม เพื่อใช้ประโยชน์ในอนาคตหรือสงวนไว้ใช้ประโยชน์ในอนาคต

2. มูลค่าที่เกิดจากการมิได้ใช้ประโยชน์ (Non-use Value) คือ มูลค่าที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ประโยชน์ต่อบุคคลในรูปของการสร้างความรู้สึกริเริ่มดีเมื่อทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในสภาพที่ดีและคงอยู่โดยที่บุคคลไม่ได้ใช้ประโยชน์ไม่ว่าทางตรงและทางอ้อม ทั้งในปัจจุบันหรืออนาคต ซึ่งมูลค่าประเภทนี้อาจแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

2.1 มูลค่าจากการคงอยู่ต่อไป (Existence Value) คือ มูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อบุคคลทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นยังอยู่ในสภาพที่ดี เช่น การอนุรักษ์เตาทะเล ป่าไม้ สัตว์ป่า เป็นต้น

2.2 มูลค่าเพื่อลูกหลาน (Bequest Value) คือ มูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่บุคคลได้รับประโยชน์เมื่อทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยังอยู่ในสภาพที่ดี เพื่อให้ลูกหลานหรือประชาชนรุ่นหลังได้เห็นหรือได้ใช้ประโยชน์ในอนาคต เช่น การอนุรักษ์ช้างไทยไม่ให้สูญพันธุ์ เพื่อให้ลูกหลานได้เห็นและรู้จัก เป็นต้น

3. มูลค่าสำหรับอนาคต (Option Value) คือ มูลค่าที่ประชาชนไม่ได้ใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมไม่ว่าจะอยู่ใน

รูปแบบของ Use Value หรือ Non – Use Value ในขณะนี้ แต่คิดว่าจะมีโอกาสใช้ประโยชน์ในอนาคต ซึ่งการใช้สามารถเป็นไปได้ทั้งการใช้ประโยชน์โดยตรงและการใช้ประโยชน์โดยอ้อม เช่น การอนุรักษ์พันธุ์พืชบางชนิดอาจใช้เป็นปัจจัยในการผลิตยารักษาโรคในอนาคตได้ การคาดหวังว่าจะได้เข้าเที่ยวชมอุทยานแห่งชาติหรือแหล่งท่องเที่ยวในอนาคต

3.1 วิธีการประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อม (Environmental Evaluation Methods) Yotapakdee (2014)

1. วิธีมูลค่าตลาด (Market Value) เป็นการวิเคราะห์การซื้อขายผลิตภัณฑ์ในท้องตลาด โดยใช้ราคาตลาด (Market Price) เป็นเครื่องมือในการหามูลค่า

2. วิธีมูลค่าที่คาดหวัง (Expectation Value) อาศัยแนวคิดการคำนวณมูลค่าปัจจุบัน (Present Value) ของรายได้ที่คาดว่าจะได้รับจากการลงทุน เพื่อนำมาคำนวณหามูลค่าตลาดของผลิตภัณฑ์

3. วิธีมูลค่าต้นทุน (Cost Value) เป็นการหามูลค่าทรัพย์สินที่อาศัยต้นทุนในอดีตหรือต้นทุนสร้างทดแทน ในการหามูลค่าทรัพย์สิน

4. วิธีการประเมินมูลค่าโดยอาศัยตลาดตัวแทน (Surrogate Market Approach) เป็นการประเมินมูลค่าทรัพย์สินในฐานะเป็นสินค้าสาธารณะ ที่ไม่มีราคาตลาด จึงใช้มูลค่าตลาดของสินค้าที่ใช้ทดแทนกันหรือใช้ราคาสินค้าที่ใช้ประกอบกันเป็นตัวแทนในการประเมินมูลค่า

5. วิธีการประเมินมูลค่าโดยการสมมติเหตุการณ์ให้ประมาณค่า (Contingent Valuation Method: CVM) เป็นการมูลค่าทรัพย์สินในฐานะที่เป็นสินค้าสาธารณะที่ไม่มีมูลค่าตลาดและไม่สามารถใช้ตลาดตัวแทนในการประเมินมูลค่าได้ในการประเมินมูลค่าการใช้ประโยชน์ทางตรงเพื่อการบริโภคผักพื้นบ้านในชุมชนแม่แฝกนี้ ใช้วิธีมูลค่าตลาดในการวิเคราะห์ข้อมูล

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Boonserm (2007) ทำการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์จากการใช้ประโยชน์ทางตรงและทางอ้อมของป่าชุมชน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคในการจัดการป่าชุมชนบ้านสามขา จังหวัดลำปาง โดยศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจจ่ายจากการใช้ประโยชน์ทางอ้อมจากป่าชุมชนใช้วิธีประเมินด้วยวิธีมูลค่าตลาด (Market Value) และวิธีสมมติเหตุการณ์ (Contingent Valuation Method) ด้านงานวิจัยของ Nunthasen (2008) ได้ทำการศึกษาระบบนิเวศของชุมชนยอมรับมาตรการการอนุรักษ์ดินและน้ำของเกษตรกรในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สาตอนบน จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยวิธีทดลองทางเลือก (Choice Experiment) โดยกำหนดคุณลักษณะมาตรการในการอนุรักษ์ดินและน้ำไว้ 3 คุณลักษณะ คือ 1) การใช้สารชีวภาพกำจัดแมลงทดแทนสารเคมี 2) การป้องกันแก้ไขการชะล้าง

พังทลายของดินโดยการปลูกแฝก และ 3) การใช้เทคโนโลยีประหยัดน้ำ ซึ่งผลการศึกษพบว่า เกษตรกรต้องการค่าชดเชยเพิ่มขึ้นตามการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำการเกษตร หากต้องการให้เกษตรกรยอมรับมาตรการที่มีอนุรักษ์ดินและน้ำมากขึ้นรัฐบาลต้องจ่ายค่าชดเชยให้เกษตรกรมากขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้ Prasopkreatpoka (2008) ได้ทำการประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อมในการดูแลรักษาแม่น้ำกวง อำเภอเมืองจังหวัดลำพูน ซึ่งผลการศึกษพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำกวง มีความเต็มใจที่จะจ่ายเฉลี่ยในการดูแลรักษาแม่น้ำกวงที่ราคา 188.41 บาท และมีมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์เท่ากับ 75,175.59 บาทต่อปี การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายพบว่า ปัจจัยราคามีอิทธิพลต่อความเต็มใจที่จะจ่าย โดยหากจำนวนเงินที่กำหนดไว้เพิ่มขึ้นจะทำให้ความน่าจะเป็นที่จะจ่ายลดลง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นานกว่ามีความน่าจะเป็นที่จะจ่ายมากกว่าและการที่ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อความสำคัญของแม่น้ำกวงจะทำให้มูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายมากขึ้น ซึ่งผลการศึกษาที่ได้สามารถนำไปใช้กำหนดนโยบายและพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมต่อไปในอนาคตและสามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการดูแลรักษาแม่น้ำกวงต่อไป ทั้งนี้ Bookaew (2009) ทำการศึกษามูลค่าการใช้ประโยชน์ผลผลิตจากป่าที่ไม่ใช่เนื้อไม้ จากป่าชุมชนโคกใหญ่ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยวิธีราคาตลาด (Market Value) และศึกษาลักษณะการใช้ประโยชน์ผลผลิตจากป่ากับตัวแทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในชุมชนโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเก็บหาของป่าและกลุ่มตัวแทนหรือหัวหน้าครัวเรือน โดยมุ่งประเด็นสำคัญคือ ชนิด ปริมาณ ช่วงเวลาที่พบชนิดพันธุ์ ลักษณะการใช้ประโยชน์ โดยสร้างจากการสุ่มประเด็นและรายละเอียด และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน อีกทั้ง Yotapakdee (2014) ได้ประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจของป่า ด้านการใช้ประโยชน์จากป่าในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าอมก๋อยจังหวัดเชียงใหม่ โดยการวิจัยใช้แบบสอบถามและการเทียบราคาผลิตภัณฑ์จากป่ากับราคาตลาดในพื้นที่ ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงในหมู่บ้านที่มีการใช้ประโยชน์จากป่าสงวนแห่งชาติอมก๋อยการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การคำนวณมูลค่าของผลผลิตจากป่าที่ไม่ใช่เนื้อไม้ (NTFPs) ที่พัฒนามาจากการคำนวณ Value of the Gross Village Product (GVP) Calculated เป็นแบบจำลองพื้นฐานทางเศรษฐกิจของหมู่บ้านแล้วรวมเป็นผลผลิตทั้งหมดหมู่บ้าน โดยงานวิจัยส่วนใหญ่จะศึกษาถึงมูลค่าการใช้ประโยชน์จากป่า ที่มีความสำคัญเชิงนิเวศน์ แต่ทว่าหากมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผักพื้นบ้านด้วยนั้น จะทำให้มีความครอบคลุมในมิติของชุมชนมากยิ่งขึ้น อีกทั้ง Baimai (2017) ทำการศึกษากลุ่มทอผ้าหมู่บ้านท้องผาย อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ โดยพบว่าชาวบ้านจะนำวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตส่วนใหญ่มาจากธรรมชาติ เช่น เส้นใยธรรมชาติ เปลือกไม้ ใบไม้

และดอกไม้ชนิดต่างๆ เป็นอีกหนึ่งสิ่งให้เห็นถึงมูลค่าอันเกิดจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

ทั้งนี้การประเมินมูลค่าการใช้ประโยชน์ทางตรงเพื่อการบริโภคผักพื้นบ้านนี้ ได้นำแนวคิดการคำนวณมูลค่าของผลผลิตจากป่าที่ไม่ใช่เนื้อไม้ (NTFPs) ที่พัฒนามาจากการคำนวณ Value of the Gross Village Product (GVP) Calculated และการเทียบราคาผักพื้นบ้านกับราคาตลาดในพื้นที่มาประยุกต์ใช้

5. วิธีดำเนินการ

1. ข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจนี้มาจากการเก็บรวบรวมจากแหล่งข้อมูล 2 แหล่ง ประกอบด้วย ข้อมูลทุติยภูมิและปฐมภูมิ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากแบบสอบถามแบบปลายเปิดและปลายปิด (Open – Ended and Close – Ended Question) และแบบสำรวจที่ใช้ในการเก็บข้อมูลผักพื้นบ้านของชุมชนตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 391 ครัวเรือน จากครัวเรือนทั้งหมด 3,450 ครัวเรือน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (Systematic Random Sampling)

1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ในการศึกษาทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งที่เป็นหน่วยงานของรัฐบาลและไม่ใช่งานของรัฐบาล ตลอดจนข้อมูลจากหนังสือ เอกสารทางวิชาการ งานวิจัย และสารสนเทศออนไลน์

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพเศรษฐกิจ สังคม โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และอธิบายเชิงพรรณนาประกอบ และในส่วนของการประเมินมูลค่าการใช้ประโยชน์ทางตรงเพื่อการบริโภคผักพื้นบ้านในชุมชนนั้น จะทำการคำนวณเพื่อหามูลค่าที่แท้จริงของผักพื้นบ้านที่ไม่มีการซื้อขายผ่านตลาด เพื่อทราบมูลค่าที่แท้จริงของผักพื้นบ้านในชุมชน โดยคำนวณจาก Value of the Gross Village Product (GVP) calculated ซึ่งเป็นแบบจำลองพื้นฐานทางเศรษฐกิจของหมู่บ้านที่มีพื้นฐานมาจากการคำนวณ Gross National Product (GNP) (Sullivan, 2002) ดังนั้นมูลค่ารวมทั้งหมู่บ้าน (Net Village Product: NVP) จะเป็นดังสมการ โดยที่คือ ราคาสินค้า (Price of the good), คือ จำนวนผักพื้นบ้านที่บริโภคในครัวเรือน (Quantity of that good consumed by household h) และ H คือ จำนวนครัวเรือนทั้งหมดในชุมชน (Total village household) (H=3,450)

6. ผลการศึกษา (Results)

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแทนชาวบ้านที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง โดยมีอายุระหว่าง 46-60 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก และประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปเป็นอาชีพรอง โดยแต่ละครัวเรือนมีพื้นที่การเกษตรเฉลี่ย 5.732 ไร่ ด้านข้อมูลรายได้เฉลี่ยจากอาชีพเกษตรกรรมพบว่า การปลูกมันฝรั่งสามารถสร้างรายได้เฉลี่ยต่อปีมากที่สุดและพืชผักเป็นพืชที่มีรายได้เฉลี่ยต่อปีน้อยที่สุด เมื่อพิจารณารายได้เฉลี่ยจากนอกอาชีพเกษตรกรรมพบว่า พนักงานรายเดือนมีรายได้เฉลี่ยต่อปีมากที่สุดและปลูสดัวและประมงมีรายได้เฉลี่ยต่อปีต่ำที่สุด (ตารางที่ 1)

ประเภทผักพื้นบ้านที่พบในชุมชนปี พ.ศ. 2559 นั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภทคือ ผักพื้นบ้านที่บริโภคจากหรือหัว ผักพื้นบ้านที่บริโภคใบหรือยอดอ่อนหรือก้านหรือลำต้น ผักพื้นบ้านที่บริโภคดอกและผักพื้นบ้านที่บริโภคผล จากการเก็บข้อมูลพบว่าในพื้นที่ชุมชนแม่แฝกพบผักพื้นบ้านที่บริโภคใบหรือยอดอ่อนหรือก้านหรือลำต้นมากที่สุดถึง 53 ชนิด รองลงมาคือผักพื้นบ้านที่บริโภคผลจำนวน 25 ชนิด ทั้งนี้ผักพื้นบ้านที่บริโภคจากหรือหัวและผักพื้นบ้านที่บริโภคดอกพบจำนวน 8 ชนิดและ 7 ชนิดตามลำดับ (ตารางที่ 2)

ผักพื้นบ้านบริโภคจากหรือหัวที่เป็นที่นิยมบริโภคมากที่สุด คือ กระเทียม มีปริมาณการบริโภคเฉลี่ย 7.850 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี คิดเป็นมูลค่ารวม 432.530 บาทต่อครัวเรือนต่อปี หรือคิดเป็นมูลค่าการบริโภคทั้งตำบลรวมเกือบ 1.5 ล้านบาทต่อปี ชาวบ้านบริโภคผักพื้นบ้านที่นิยมปลูกหรือหามาเพื่อการบริโภคเป็นอันดับที่สอง โดยมีปริมาณการบริโภคเฉลี่ย 3.190 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี คิดเป็นมูลค่ารวมเกือบ 200 บาทต่อครัวเรือนต่อปี หรือคิดเป็นมูลค่าการบริโภคทั้งตำบลรวมกว่า 6.6 แสนบาทต่อปี โดยกระชายเป็นผักพื้นบ้านที่นิยมปลูกหรือหามาเพื่อการบริโภคเป็นอันดับที่สาม โดยมีปริมาณการบริโภคเฉลี่ย 2.480 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี คิดเป็นมูลค่ารวม 160.58 บาทต่อครัวเรือนต่อปี หรือคิดเป็นมูลค่าการบริโภคทั้งตำบลรวมกว่า 5.5 แสนบาทต่อปี ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงมูลค่ารวมผักพื้นบ้านบริโภคจากหรือหัวในพื้นที่ชุมชนตำบลแม่แฝกพบว่ามียุทธศาสตร์กันทั้งหมดเกือบ 3 ล้านบาทต่อปี (ตารางที่ 3)

ผักพื้นบ้านที่บริโภคใบ/ยอดอ่อน/ก้าน/ลำต้น ที่เป็นที่นิยมปลูกหรือหามาเพื่อการบริโภคมากที่สุดในปี พ.ศ. 2559 คือ หน่อไม้ มีปริมาณการบริโภคเฉลี่ย 2.041 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี คิดเป็นมูลค่าการบริโภคทั้งตำบลรวม 157.772 บาทต่อครัวเรือนต่อปี หรือคิดเป็นมูลค่ารวมกว่า 5.4 แสนบาทต่อปี

ผักชีเป็นผักพื้นบ้านที่นิยมปลูกหรือหามาเพื่อการบริโภคของลงมาเป็นอันดับที่สอง โดยมีปริมาณการบริโภคเฉลี่ย 2.581 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี คิดเป็นมูลค่ารวมกว่า 136.331 บาทต่อครัวเรือนต่อปีหรือคิดเป็นมูลค่ากว่า 4.7 แสนบาทต่อปีของการบริโภคทั้งตำบล โดยตะไคร้เป็นผักพื้นบ้านที่นิยมปลูกหรือหามาเพื่อการบริโภคของลงมาเป็นอันดับที่สาม โดยมีปริมาณการบริโภคเฉลี่ย 1.014 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี คิดเป็นมูลค่ารวม 79.419 บาทต่อครัวเรือนต่อปีหรือคิดเป็นมูลค่ารวมกว่า 2.7 แสนบาทต่อปีของการบริโภคทั้งตำบล ทั้งนี้ผักพื้นบ้านที่บริโภคไป/ยอดอ่อน/ก้าน/ลำต้น ที่เป็นที่นิยมปลูกหรือหามาเพื่อการบริโภคน้อยที่สุดในปี พ.ศ. 2559 สามอันดับสุดท้ายได้แก่ ผักหนาม คันทรงและหุเสื่อ ซึ่งคิดเป็นมูลค่ารวมเพียง 300.150 บาทต่อปีของการบริโภคทั้งตำบล ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงมูลค่ารวมผักพื้นบ้านบริโภคไป/ยอดอ่อน/ก้าน/ลำต้นพบว่ามูลค่ารวมทั้งหมดกว่า 3.329 ล้านบาทต่อปี (ตารางที่ 4)

ด้านมูลค่ารวมผักพื้นบ้านบริโภคดอกในชุมชนตำบลแม่แฝกในปี พ.ศ. 2559 นั้นมีมูลค่าทั้งสิ้น 2.422 แสนบาท โดยสะเดา เป็นผักพื้นบ้านที่มีมูลค่าสูงสุด เท่ากับ 1.625 แสนบาทหรือเท่ากับ 47.128 บาทต่อครัวเรือนต่อปี และขจร เป็นผักพื้นบ้านที่มีมูลค่าต่ำสุด เท่ากับ 952.200 บาทหรือเท่ากับ 0.727 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ดังแสดงในตารางที่ 5

เมื่อกล่าวถึงผักพื้นบ้านที่บริโภคผล ที่เป็นที่นิยมปลูกหรือหามาเพื่อการบริโภคมากที่สุดในปี พ.ศ. 2559 คือมะนาว มีปริมาณการบริโภคเฉลี่ย 5.714 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี คิดเป็นมูลค่ารวมกว่า 1,000 บาทต่อครัวเรือนต่อปีหรือคิดเป็นมูลค่ารวมกว่า 3.557 ล้านบาทต่อปีของการบริโภคทั้งตำบล พริกขี้หนูเป็นผักพื้นบ้านที่นิยมปลูกหรือหามาเพื่อการบริโภคของลงมาเป็นอันดับที่สอง โดยมีปริมาณการบริโภคเฉลี่ย 4.250 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี คิดเป็นมูลค่ารวมกว่า 432.272 บาทต่อครัวเรือนต่อปีหรือคิดเป็นมูลค่ากว่า 1.492 ล้านบาทต่อปีของการบริโภคทั้งตำบล โดยมะเขือยาวเป็นผักพื้นบ้านที่นิยมปลูกหรือหามาเพื่อการบริโภคของลงมาเป็นอันดับที่สาม โดยมีปริมาณการบริโภคเฉลี่ย 2.910 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี คิดเป็นมูลค่ารวม 229.969 บาทต่อครัวเรือนต่อปีหรือคิดเป็นมูลค่ารวมกว่า 7.934 แสนบาทต่อปีของการบริโภคทั้งตำบล ทั้งนี้ผักพื้นบ้านที่บริโภคไป/ยอดอ่อน/ก้าน/ลำต้น ที่เป็นที่นิยมปลูกหรือหามาเพื่อการบริโภคน้อยที่สุดในปี พ.ศ. 2559 สามอันดับสุดท้ายได้แก่ถั่วแปบ มะเขือขื่นและมะอึก ซึ่งคิดเป็นมูลค่ารวมเพียง 934.950 บาทต่อปีของการบริโภคทั้งตำบล ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงมูลค่ารวมผักพื้นบ้านบริโภคไป/ยอดอ่อน/ก้าน/ลำต้นในพื้นที่พบว่ามีมูลค่ารวมทั้งหมดกว่า 8.556 ล้านบาทต่อปี (ตารางที่ 6)

เมื่อวิเคราะห์มูลค่ารวมผักพื้นบ้านที่พบในชุมชนตำบลแม่แฝก ในปี พ.ศ. 2559 มีมูลค่ารวมทั้งหมดกว่า 15 ล้านบาท โดยแบ่งเป็นผักพื้นบ้านที่บริโภคราก/หัว มูลค่ารวม 2.971 ล้านบาท บริโภคใบ/ยอดอ่อน/ก้าน/ลำต้น มูลค่ารวมกว่า 3.3 ล้านบาท บริโภคดอก มูลค่ารวม 2.421 แสนบาท และผักพื้นบ้านที่บริโภคผล มูลค่ารวมกว่า 8.556 ล้านบาท และหากแต่ละครึ่งเรือนบริโภคผักพื้นบ้านที่ปลูกเองหรือหาได้ในชุมชน จะสามารถลดค่าใช้จ่ายได้ถึง 4,376.400 บาทต่อปี ซึ่งพบว่าผักพื้นบ้านที่บริโภคผล มีมูลค่ารวมสูงสุด รองลงมาคือผักพื้นบ้านที่บริโภคใบ/ยอดอ่อน/ก้าน/ลำต้น บริโภคราก/หัว และบริโภคดอก ตามลำดับ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าแม้ผักพื้นบ้านที่บริโภคไป/ยอดอ่อน/ก้าน/ลำต้น จะมีปริมาณชนิดผักมากกว่าผักพื้นบ้านที่บริโภคราก/หัวอยู่มาก แต่ทว่ามูลค่ารวมกลับต่างกันเพียง 3 แสนกว่าบาทเท่านั้น แสดงให้เห็นว่าผักพื้นบ้านที่บริโภคราก/หัว เป็นที่ต้องการของชุมชนมากกว่า (ตารางที่ 7)

7. สรุปและอภิปรายผล

การใช้ประโยชน์ทางตรงเพื่อการบริโภคผักพื้นบ้านในพื้นที่เทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในปี พ.ศ. 2559 ครอบคลุม 12 หมู่บ้าน จำนวน 391 ครัวเรือน โดยพบว่า ตัวแทนสมาชิกในครัวเรือนเป็นผู้หญิงมีอายุระหว่าง 46-60 ปี โดยมีการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด ทั้งนี้พบว่าอาชีพหลักของชุมชนคือเกษตรกร และอาชีพรองคือรับจ้าง

ผลการศึกษาด้านการประเมินมูลค่าการใช้ประโยชน์ทางตรงเพื่อการบริโภคผักพื้นบ้านพบว่า มูลค่ารวมผักพื้นบ้านที่พบในพื้นที่เทศบาลตำบลแม่แฝก มีมูลค่ารวมทั้งหมดกว่า 15 ล้านบาท โดยแบ่งเป็นผักที่บริโภคราก/หัว มูลค่า 2.971 ล้านบาท ผักที่บริโภคใบ/ยอดอ่อน/ก้าน/ลำต้น มูลค่า 3.333 ล้านบาท ผักที่บริโภคดอก มูลค่า 2.421 แสนบาทและผักที่บริโภคผล มูลค่า 8.556 ล้านบาท จากผลการศึกษาดังกล่าวทำให้ทราบว่าผักพื้นบ้านในชุมชนมีมูลค่ารวมที่สูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yotapakdee (2014) อีกทั้งผักพื้นบ้านหาบริโภคง่าย ราคาถูก มีคุณค่าทางโภชนาการ และปลอดภัยจากสารพิษ ทำให้ผักพื้นบ้านเป็นหนึ่งในความมั่นคงทางอาหารของครัวเรือนและชุมชน (Food Security)

8. ข้อเสนอแนะ

ด้านมิติเชิงนโยบายนั้น หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องการจูงใจให้ชาวบ้านหันมาปลูกผักพื้นบ้านเพื่อบริโภคมากขึ้น อาจต้องเริ่มจากกลุ่มชาวบ้านที่มีพื้นที่การเกษตรมาก่อน โดยใช้วิธีการจ่ายค่าชดเชยจากการลดพื้นที่ปลูกพืชหลัก เช่น ข้าว มันฝรั่ง หรือข้าวโพด ซึ่งทำให้ชาวบ้านได้รับรายได้จากผลผลิตดังกล่าวลดลงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nunthasen and Nunthasen (2017) ที่ว่า

นอกจากนี้การส่งเสริมให้คนชุมชนหันมาปลูกและบริโภคผักพื้นบ้านมากขึ้น นอกจากจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน คนในชุมชนได้บริโภคอาหารที่ปลอดภัย และเป็นการสร้างความมั่นคงทางอาหารแก่ชุมชนแล้วเมื่อพิจารณาวิถีทางสังคมผักพื้นบ้านจะช่วยสร้างความสามัคคีในชุมชนอันเกิดจากการแบ่งปันรูปแบบการปลูกข้าวจากใช้สารเคมีเป็นใช้สารอินทรีย์มากกว่า โดยจะมีการปรับเปลี่ยนบางส่วนของพื้นที่

ก่อนเพื่อเกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกข้าวมาก มีแนวโน้มการปรับเปลี่ยนป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายต่อผลผลิต

9. กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgments)

ผู้วิจัยขอขอบคุณ ชาวบ้านในเขตเทศบาลตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ที่ให้ข้อมูลในการวิจัย และขอขอบคุณสำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่สนับสนุนงบประมาณในการทำวิจัยครั้งนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของตัวแทนชาวบ้าน

รายการ		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	177	45.268
	หญิง	214	54.732
อายุ	ต่ำกว่า 30 ปี	18	4.603
	30-45 ปี	57	14.578
	46-60 ปี	213	54.475
	61 ปีขึ้นไป	103	26.344
ระดับการศึกษา	ไม่ได้รับการศึกษา	8	2.046
	ประถมศึกษา	267	68.286
	มัธยมศึกษาตอนต้น	35	8.953
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	32	8.184
	อนุปริญญา/ปวส.	17	4.347
	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	32	8.184
อาชีพ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	เกษตรกรรวม	210	57.713
	ปศุสัตว์/ประมง	34	8.702
	ค้าขาย	82	20.971
	รับจ้าง	114	29.164
	พนักงานโรงงาน	27	6.917
	พนักงานบริษัทเอกชน	90	23.025
		ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
พื้นที่การเกษตร (ไร่)		5.732	6.243
รายได้ภาคการเกษตร (บาท/ปี)	ข้าวนาปี	58,590.362	61,578.232
	ข้าวนาปรัง	56,484.375	61,989.507
	มันฝรั่ง	104,750.000	122,049.112
	ข้าวโพด	33,545.453	31,605.766
	พืชผัก	26,197.332	32,127.855
	ปศุสัตว์/ประมง	69,000.000	52,886.676
รายได้จากนอกภาคการเกษตร (บาท/ปี)	ค้าขาย	113,595.503	243,291.587
	รับจ้าง	65,127.500	71,023.552
	พนักงานโรงงาน	95,709.912	21,712.415
	พนักงานบริษัทเอกชน	156,846.400	106,791.354

ตารางที่ 2 ประเภทของผักพื้นบ้าน

ประเภทของผักพื้นบ้าน	ผักพื้นบ้านที่พบในชุมชนแม่แฝก
บริโภคราก/หัว	ไพร กระเทียม กระชาย ขมิ้น ขมิ้นขาว ข่า ขิง หอมแดง
บริโภคใบ/ยอดอ่อน/ก้าน/ลำต้น	หูลือ เพี้ยฟาน เล็บครุฑ แมงลัก โหระพา โหระพาข้าง ใบเตย กระเพรา กระถิน ผักฮ้วนหมู ชีเหล็ก คันทรง คุณ ชงโค ชะพลู ชะอม ตีปลากั้ง ตีปลี ตะไคร้ ตำลึง บัวบก ผักเชียงดา ผักเสี้ยว ผักเหือด ผักแต้ว ผักแปม ผักแพว ผักแว่น ผักแส้ว ผักกระเจต ผักกาดกวางตุ้ง ผักกาดขาว ผักกูด ผักคราด ผักชี ผักชีฝรั่ง ผักบุง ผักปลัง ผักหนาม ผักหวานบ้าน ผักหวานป่า พูลควา มะกรูด มะกอก มะตูม มะระหวาน มะรุม ยอ ย่านาง ส้มป่อย สะระแหน่ สันพร้าวหอม หน่อไม้
บริโภคดอก	แค โสน กระเจียว ขจร จี๊ นางแลว สะเดา
บริโภคผล	เพกา แดงกวา กระเจียบเขียว กระเจียบแดง กล้วย ขนุน ชีหูด ถั่วแปบ ถั่วฝักยาว ถั่วพู บวบเหลี่ยม พริกไทย พริกหนู พักข้าว พักทอง มะเขือขื่น มะเขือเทศ มะเขือพวง มะเขือยาว มะเขว่น มะนาว มะระขี้นก มะรุม มะอึก สะแล

ตารางที่ 3 ราคาเฉลี่ย ปริมาณบริโภค มูลค่าต่อครัวเรือนและมูลค่าทั้งตำบลของผักพื้นบ้านบริโภค รากหรือหัว

บริโภค รากหรือหัว	ราคาเฉลี่ย (บาท/ก.ก.)	ปริมาณบริโภคเฉลี่ย (ก.ก./ครัวเรือน/ปี)	มูลค่ารวม (บาท/ครัวเรือน/ปี)	มูลค่ารวม (บาท/ตำบล/ปี)
ไพร	40.161	0.021	1.000	3,450.000
กระเทียม	55.480	7.850	432.530	1,492,228.500
กระชาย	63.840	2.480	160.580	554,001.000
ขมิ้น	67.452	0.142	10.020	34,569.000
ขมิ้นขาว	84.671	0.010	0.820	2,829.000
ข่า	61.341	3.190	192.360	663,642.000
ขิง	38.520	1.412	52.310	180,469.500
หอมแดง	48.610	0.280	11.610	40,054.500
มูลค่ารวมผักพื้นบ้านบริโภค รากหรือหัว				2,971,243.500

ตารางที่ 4 ราคาเฉลี่ย ปริมาณบริโภค มูลค่าต่อครัวเรือนและมูลค่าทั้งตำบลของผักพื้นบ้านบริโภค ใบ/ยอดอ่อน/ก้าน/ลำต้น

บริโภค ใบ/ยอดอ่อน/ ก้าน/ลำต้น	ราคาเฉลี่ย (บาท/ก.ก.)	ปริมาณบริโภคเฉลี่ย (ก.ก./ครัวเรือน/ปี)	มูลค่ารวม (บาท/ครัวเรือน/ปี)	มูลค่ารวม (บาท/ตำบล/ปี)
หูลือ	34.671	0.001	0.039	134.550
เพี้ยฟาน	30.450	0.035	0.972	3,353.400
เล็บครุฑ	35.280	0.003	0.099	341.550
แมงลัก	32.672	0.430	10.693	36,890.850
โหระพา	25.150	0.640	6.985	24,098.250
โหระพาข้าง	30.110	0.003	0.079	272.550
ใบเตย	12.550	0.042	0.376	1,297.200
กระเพรา	35.241	1.247	35.448	122,295.600
กระถิน	12.110	0.590	8.607	29,694.150
ผักฮ้วนหมู	50.340	0.092	4.405	15,197.250
ชีเหล็ก	35.331	0.014	0.353	1,217.850
คันทรง	32.811	0.001	0.031	106.950
คุณ	20.430	0.031	0.538	1,856.100

บริโภคใบ/ยอดอ่อน/ ก้าน/ลำต้น	ราคาเฉลี่ย (บาท/ก.ก.)	ปริมาณบริโภคเฉลี่ย (ก.ก./ครัวเรือน/ปี)	มูลค่ารวม (บาท/ครัวเรือน/ปี)	มูลค่ารวม (บาท/ตำบล/ปี)
ชงโค	30.350	0.241	5.568	19,209.600
ชะพลู	15.512	0.710	7.858	27,110.10
ชะอม	50.780	1.045	43.972	151,703.400
ติปลากั้ง	25.431	0.192	4.645	16,025.250
ติปลี	20.030	0.081	1.197	4,129.650
ตะไคร้	75.090	1.014	79.419	273,995.600
ตำลึง	30.141	2.159	37.971	131,000.000
บัวบก	50.430	0.391	9.183	31,681.350
ผักเชียงดา	25.142	0.063	1.346	4,643.700
ผักเสี้ยว	35.000	0.082	2.785	9,608.250
ผักเอือด	45.350	0.952	55.118	190,157.100
ผักแต้ว	61.431	0.094	3.682	12,702.900
ผักแปม	32.890	0.152	4.250	14,662.500
ผักแพว	46.140	0.239	9.375	32,343.750
ผักแว่น	68.331	0.194	15.153	52,277.850
ผักแส้ว	53.450	0.241	9.805	33,827.250
ผักกระเจด	66.610	0.009	0.366	1,262.700
ผักกวาดตุง	35.971	1.739	67.402	232,536.900
ผักกาดขาว	35.000	1.958	27.494	94,853.300
ผักกูด	27.210	1.063	22.682	78,252.900
ผักคราด	21.600	0.094	1.498	5,168.100
ผักชี	60.631	2.581	136.331	470,342.000
ผักชีฝรั่ง	54.000	0.385	12.701	43,818.450
ผักบุ้ง	24.000	1.003	33.268	114,774.600
ผักปลัง	31.151	0.007	0.102	351.900
ผักหนาม	25.351	0.001	0.017	58.650
ผักหวานบ้าน	65.420	0.936	32.231	111,197.000
ผักหวานป่า	127.572	0.158	8.087	27,900.150
พลูควา	35.210	0.253	4.947	17,067.150
มะกรูด	75.820	0.458	23.922	82,530.900
มะกอก	23.331	0.145	1.576	5,437.200
มะตูม	57.780	0.012	0.544	1,876.800
มะระหวาน	75.420	0.845	55.522	191,550.900
มะรุม	63.382	0.238	10.391	35,848.950
ยอ	36.970	0.015	0.382	1,317.900
ย่านาง	25.390	0.235	4.813	16,604.850
ส้มป่อย	71.611	0.017	0.604	2,083.800
สระแห่น	56.210	0.102	2.300	7,953.000
สันพร้าวหอม	23.941	0.006	0.134	462.300
หน่อไม้	75.392	2.041	157.772	544,313.400

บริโภคใบ/ยอดอ่อน/ ก้าน/ลำต้น	ราคาเฉลี่ย (บาท/ก.ก.)	ปริมาณบริโภคเฉลี่ย (ก.ก./ครัวเรือน/ปี)	มูลค่ารวม (บาท/ครัวเรือน/ปี)	มูลค่ารวม (บาท/ตำบล/ปี)
มูลค่ารวมผักพื้นบ้านบริโภคใบ/ยอดอ่อน/ก้าน/ลำต้น				3,329,381.100

ตารางที่ 5 ราคาเฉลี่ย ปริมาณบริโภค มูลค่าต่อครัวเรือนและมูลค่าทั้งตำบลของผักพื้นบ้านบริโภคดอก

บริโภคดอก	ราคาเฉลี่ย (บาท/ก.ก.)	ปริมาณบริโภคเฉลี่ย (ก.ก./ครัวเรือน/ปี)	มูลค่ารวม (บาท/ครัวเรือน/ปี)	มูลค่ารวม (บาท/ตำบล/ปี)
แค	55.331	0.214	12.113	41,789.850
โสน	104.815	0.072	8.291	28,603.950
กระเจียว	41.433	0.003	0.137	472.650
ขจร	67.356	0.014	1.518	5,237.100
จี่งัว	125.515	0.002	0.276	952.200
นางแลว	34.789	0.019	0.727	2,508.150
สะเดา	109.431	0.392	47.128	162,591.600
มูลค่ารวมผักพื้นบ้านบริโภคดอก				242,155.500

ตารางที่ 6 ราคาเฉลี่ย ปริมาณบริโภค มูลค่าต่อครัวเรือนและมูลค่าทั้งตำบลของผักพื้นบ้านบริโภคผล

บริโภคผล	ราคาเฉลี่ย (บาท/ก.ก.)	ปริมาณบริโภคเฉลี่ย (ก.ก./ครัวเรือน/ปี)	มูลค่ารวม (บาท/ครัวเรือน/ปี)	มูลค่ารวม (บาท/ตำบล/ปี)
เพกา	45.032	0.315	15.584	53,764.800
แตงกวา	22.097	1.361	33.051	114,025.950
กระเจียบเขียว	74.143	0.063	3.238	11,171.100
กระเจียบแดง	52.431	0.005	0.288	993.600
กล้วย	39.143	5.614	226.781	782,394.450
ขนุน	63.006	1.501	81.805	282,227.250
ขี้หูด	41.356	0.008	0.308	1,062.600
ถั่วแปบ	61.431	0.004	0.170	586.500
ถั่วฝักยาว	75.909	0.294	24.518	84,587.100
ถั่วพู	47.143	0.009	0.294	1,014.300
บวบเหลี่ยม	34.337	0.045	1.698	5,858.100
พริกไทย	123.455	0.086	8.621	29,742.450
พริกขี้หนู	102.611	4.250	432.272	1,491,338.400
พริกขี้ขาว	71.973	0.003	0.237	817.650
พริกทอง	35.006	5.013	175.525	605,561.250
มะเขือขื่น	21.212	0.002	0.059	203.550
มะเขือเทศ	58.606	3.152	190.637	567,697.650
มะเขือพวง	26.639	0.611	15.349	52,954.050
มะเขือยาว	57.006	2.910	229.969	793,393.050
มะเขว่น	203.006	0.003	0.669	2,308.050
มะนาว	130.153	5.714	1,030.979	3,556,877.550
มะระขี้นก	26.356	0.006	0.110	379.500
มะรุ้ม	38.422	0.136	7.244	24,991.800

บริโภคผล	ราคาเฉลี่ย (บาท/ก.ก.)	ปริมาณบริโภคเฉลี่ย (ก.ก./ครัวเรือน/ปี)	มูลค่ารวม (บาท/ครัวเรือน/ปี)	มูลค่ารวม (บาท/ตำบล/ปี)
มะอึ๊ก	21.572	0.001	0.042	144.900
สะแล	79.216	0.009	0.494	1,704.300
มูลค่ารวมผักพื้นบ้านบริโภคผล				8,555,799.900

ตารางที่ 7 มูลค่ารวมผักพื้นบ้าน

ประเภทของผักพื้นบ้าน	มูลค่ารวมผักพื้นบ้าน (บาท)
บริโภคราก/หัว	2,971,243.500
บริโภคใบ/ยอดอ่อน/ก้านลำต้น	3,329,381.100
บริโภคดอก	242,155.500
บริโภคผล	8,555,799.900
มูลค่ารวมผักพื้นบ้าน	15,098,580.000
ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่ลดลงต่อปี	4,376.400

10. References

- Baimai, C. (2017). Production management of One Tambon One Product: A case study of a weaving group in Tong Fai village, Mae Chaem District, Chiang Mai. *Journal of Business, Economics and Communications*, 12(2), 35-50.
- Bejanonda, S. (2010). *sethasat singwætlom* [Environmental Economics]. (1st ed.). Bangkok, Thailand: Kasetsart University Press.
- Bookaew, S. (2009). *kanpramæn munlakha kanchai prayot phonphalit cak pa thi mai chai nua mai cak pa chumchon khok yai amphæ wapi pathum changwat Maha Sarakham* [Use value evaluation of non-timber forest products from Khokyai community forest, Wapeepratum district, Mahasarakam province]. (Master's Thesis, Mahasarakam University, Thailand).
- Boonserm, T. (2007). *kanpramæn kha thæng sethasat cak kanchai prayot khong pa chumchon ban sam kha changwat lam pang* [Economic valuation of use value of Ban-Samkha community forest, Lampang province]. (Master's Thesis, Maejo University, Thailand).
- Nunthasen, K. (2008). *khwaem temchai yom rap mattra kanka rojnu rak din lae nam khong kasetrakong nai phunthi lumnam maesa sat on bon changwat Chiang Mai* [Willingness to accept soil and water conservation measures of farmers in upper Maesa watershed, Chiang Mai province]. (Master's Thesis, Chiang Mai University, Thailand).
- Nunthasen, K., & Nunthasen, K. (2017). *khwaem temchai yom rap kan chotchae samrap kanlot kanchai san khemi nai kan pluk khao kansuksa doo withikan thotlong thang iuk* [The willingness to accept compensations for reduction in chemical usage in rice production: A choice experiment study]. *University of the Thai Chamber of Commerce Journal Humanities and Social Sciences*, 37(3), 76-89.
- Prasertsak, W. (n.d.). *Food security: Concepts and definitions*. Retrieved from <http://www.polsci.tu.ac.th/fileupload/36/24.pdf>
- Prasopkreatpoka, P. (2008). *kanpramæn munlakha singwætlom nai kandulæ raksa maenam kuang amphæ muan changwat lamphun* [Environmental evaluation for Kuang river

conservation Mueang District, Lamphun Province].
(Master's Thesis, Chiang Mai University, Thailand).

Sullivan, C. A. (2002). *Using an income accounting framework to value non-timber forest products*.
In: Pearce, D (Ed.) *Valuation Methodologies*.
Edward Elgar, Cheltenham

Yotapakdee, T. (2014). Economic evaluation of non-timber forest products for benefits from Omkoi National Forest Reserve, Chiang Mai province. *Area Based Development Research Journal*, 6(4), 23-41.